

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет радіоелектроніки

Факультет інформаційно-аналітичних технологій та менеджменту

(повна назва)

Кафедра економічної кібернетики та управління економічною безпекою

(повна назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету ІТМ

В.Дорош

Володимир ДОРОШЕНКО

(підпис, ім'я, прізвище)

«29» серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія економіки та економічної думки

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

(бакалаврський, магістерський, освітньо-науковий)

спеціальність С1 Економіка та міжнародні економічні відносини

(код і повна назва спеціальності)

спеціалізація С1.01 Економіка

(код і повна назва спеціалізації)

освітньо-професійна програма

(професійна або наукова)

Економічна аналітика

(повна назва програми)

Харків – 2025 р.

Розробник(и): О.В. Пересада, старший викладач кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою

(ініціали, прізвище, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою

Протокол від «29» серпня 2025 р. № 1

Завідувач кафедри

(підпис)

Тетяна ПОЛОЗОВА

(ім'я, прізвище)

Гарант освітньо-професійної програми

(підпис)

Олена МУРЗАБУЛАТОВА

(ім'я, прізвище)

Схвалено методичною комісією факультету ІТМ

Протокол від «29» серпня 2025 р. № 1

Голова методичної комісії

(підпис)

Аліна ШАФРОНЕНКО

(ім'я, прізвище)

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни*	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС* – 5	Обов'язкова	
Змістових модулів – 3	Рік підготовки:	
	1-й	1-й
Індивідуальних завдань* : КР – 3	Семестр	
	1-й	1-й
Загальна кількість годин* – 150	Кількість годин	
	150	150
Мова навчання – українська	Навчальні заняття:	
	1) лекції, год.	
	30	8
	2) практичні, год.	
	30	6
	3) лабораторні, год.	
	-	-
	4) консультації, год.	
	10	10
	Самостійна робота, год.	
	80	126
	в тому числі: КР, год.	
	6	30
Вид контролю: комбінований екзамен		

Примітка.

* Відомості з навчального плану.

** Структурна одиниця дисципліни (складається із змістових модулів). Рекомендована кількість модулів дорівнює кількості контрольних точок.

2 МЕТА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ З ЇЇ ВИВЧЕННЯ

2.1 Мета вивчення дисципліни

Метою дисципліни «Історія економіки та економічної думки» є вивчення здобувачами господарської діяльності людства в історичному аспекті зі стародавніх часів до сьогодення, а також основних етапів і напрямків розвитку економічних вчень.

«Історія економіки та економічної думки» є обов'язковою дисципліною базової (професійної) підготовки за спеціальністю С1 Економіка та міжнародні економічні відносини.

2.2 Результати навчання

За результатом вивчення дисципліни здобувачі повинні:

знати:

- наукове обґрунтування загальних основ економічного життя суспільства;
- закономірності розвитку суспільного виробництва;
- механізм дії економічних законів та механізм використання їх суспільством у процесі господарської діяльності;
 - основні етапи розвитку світових економічних вчень;
 - особливості розвитку форм господарювання в їх історичній послідовності;
 - специфіку економічних процесів, що відбувалися в різні часи в різних країнах.

вміти:

- проводити порівняльний аналіз економічних теорій;
- аналізувати причини і хід перетворень одних економічних форм на інші;
- використовувати усі методи економічного аналізу суспільних процесів;
- аналізувати, оцінювати і співставляти погляди різних течій і шкіл;
- застосовувати знання економічних теорій в аналізі прикладних проблем.

Перелік сформованих компетентностей (відповідно до освітньо-професійної програми):

– **загальні:**

ЗК2. Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

– **спеціальні (фахові):**

СК3. Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки.

Програмні результати навчання (відповідно до освітньо-професійної програми):

РН4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.

2.3 Передумови вивчення дисципліни

Перелік дисциплін, які мають бути вивчені раніше: Політична економія, Регіональна економіка.

Перелік раніше здобутих результатів навчання:

РН3. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки; застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

РН10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

РН16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.

РН24. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей.

3 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль I. Економічний розвиток стародавнього світу та зародження економічної думки

Тема 1. Предмет і метод дисципліни

Історія економіки та економічної думки як універсальна суспільно-економічна наука. Історичні етапи виникнення історії економіки та економічної думки. Періодизація економічної історії. Етапи розвитку економічної думки. Економічна думка доринкової епохи. Економічні теорії ринкової епохи.

Об'єкти дослідження історії економіки та економічної думки. Її предмет.

Історіографія науки.

Методи історії економіки та економічної думки: діалектичні методи та методи формальної логіки. Функції історії економіки та економічної думки.

Тема 2. Господарство первісного суспільства та його еволюція на стані ранніх цивілізацій

Головні етапи економічної еволюції первісного суспільства.

Загальна характеристика епохи стародавнього сходу. Зародження економічної думки.

Економіка країн стародавнього сходу. Соціально-економічний розвиток стародавнього Єгипту. Месопотамія. Економічний розвиток Вавілону.

Економічна думка Месопотамії. «Закони Хаммурапі».

Тема 3. Особливості господарського розвитку та економічної думки періоду формування світових цивілізацій с VIII ст.д.н.е. –V ст.н.е.

Загальна характеристика епохи античного світу. Соціально-економічний розвиток древньої Греції. Економічна думка античної греції. Погляди Ксенофонта, Платона, Аристотеля.

Античний Рим. Східне і античне рабство. Криза Римської імперії.

Економічна думка античного Риму. Марк Катон. Марк Варрон. Економічні ідеї раннього християнства.

Тема 4. Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації (V-XV ст.)

Етапи розвитку феодальних відносин. Типи феодальних господарств. Франкська держава. Економічна думка Франкської держави. Середньовіччя Англія. Середньовічні міста. Ремесла. Цехи.

Особливості феодалізму в Київській Русі
Економічна думка Середньовіччя. Соціальні утопії. Томас Мор. Томмазо Кампанелла. Фома Аквінський.
Меркантилізм. Етапи його розвитку. Історичне значення.

Змістовий модуль II.

Економіка світу, та економічна наука індустріальної доби

Тема 5. Формування передумов ринкової економіки в країнах Європейської цивілізації (XVI-XVIIст.)

Соціально-економічна характеристика періоду становлення капіталістичних відносин. Первісне накопичення капіталу як передумова капіталізму.

Зародження класичної політичної політекономії. Економічна система Вільяма Петті.

Буржуазні революції в Нідерландах, Англії і Франції.

Становлення класичної політекономії. Економічне вчення фізіократів. Економічне вчення Адама Сміта. Історичне значення теоретичної спадщини А.Сміта.

Тема 6. Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (2 п. XVII- 1 п. XIXст.)

Загальна характеристика епохи.

Соціально-економічні передумови та наслідки промислового перевороту. Промислові перевороти в провідних країнах світу.

Розвиток та завершення класичної політичної політекономії. Вчення Ж.-Б. Сея. Система поглядів Т.Мальтуса. Теоретична система Д.Рикардо. Завершення класичної політичної економії у вченні Дж. Стюарта Мілла.

Марксистське економічне вчення. Методологія марксистських досліджень. Історичне значення економічного вчення К.Маркса.

Тема 7. Ринкове господарство країн Європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції (2 п.XIXст.-поч.XXст.)

Індустріалізація світової економіки та становлення монополізму. Прогрес науки, техніки і технології виробництва. Міжнародні економічні відносини та особливості формування світового ринку.

Економічний розвиток провідних країн світу в добу індустріалізації.

Розвиток економічної науки. Виникнення маржиналізму та його загальні принципи. Австрійська школа граничної корисності. Формування неокласичної теорії. Економічне вчення А.Маршалла. Американська школа маржиналізму.

Тема 8. Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрямки економічної думки в Україні (2 п. ХІХст.-поч.ХХст.)

Особливості промислового перевороту в Україні. Основні напрямки розвитку економічної думки. Економічна школа Харківського університету.

Змістовий модуль III.

Постіндустріальне суспільство та сучасна економічна наука

Тема 9. Світове господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку (п.п. ХХст.)

Світове господарство між світовими війнами. Економічні наслідки Першої світової війни та план Дауеса.

Економіка США в міжвоєнний період та становлення ліберальної моделі регульованого капіталізму.

Виникнення інституціоналізму та його розвиток.

Економічне вчення Дж.М.Кейнса та його значення. «Кейнсіанська революція» в економічній теорії.

Тема 10. Розвиток національних економік країн Європейської цивілізації в системі світового господарства під впливом НТР

Економічні наслідки Другої світової війни. План Маршалла. Посилення інтернаціоналізації господарської діяльності та економічної інтеграції.

Економіка країн світу в 1945-1970 рр.

Еволюція неокласичних ідей. Сучасна ліберальна концепція.

Концепція «кейнсіансько-неокласичного синтезу».

Тема 11. Світове господарство та основні напрямки економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції

Економічний розвиток провідних країн світу в 1980- початку 2000-х років. Динаміка, структурні зміни світової економіки та розвиток соціально-ринкового господарства.

Посилення світових інтеграційних процесів за участю провідних країн світу на рубежі ХХІст.

«Нова класична» економічна теорія. Сучасний монетаризм. Неоінституціоналізм. Теорія суспільного вибору. Соціально-індустріальні технократичні концепції.

Тема 12. Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній думці

Україна в радянські часи. Структура економіки. Дефіцит платіжного балансу. Економічні реформи М.Хрущова та економічна школа О.Лібермана. Економічна політика Л.І.Брежнєва. Перебудова за часів М.С.Горбачова.

Тема 13. Формування засад ринкового господарства в Україні

Особливості перехідної економіки. Проблеми соціально-економічного реформування української економіки в роки незалежності. Причини економічної кризи 90-х років ХХст. Економічні реформи цього періоду.

Тема 14. Сучасна економічна теорія та її здобутки

«Нова класична» економічна теорія. Сучасний монетаризм як прояв американського неолібералізму. Новітня неокласична концепція. Досвід застосування неокласичних моделей в економіці різних країн.

Неоінституціоналізм. Теорія прав власності та трансакційних витрат. Теорія суспільного вибору. Кліометрика (нова економічна історія). Теорія людського капіталу.

Соціально-інституціональний напрям. Соціально-інституціональні концепції Дж. Гелбрейта. Концепції системної трансформації ринкового суспільства. Соціально-індустріальні технократичні концепції.

4 СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лк	пз (сем)	ко нс	с.р.		лк	пз	конс	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль I. Економічний розвиток стародавнього світу та зародження економічної думки										
Тема 1. Предмет і метод дисципліни	7	1	1		5	6				6
Тема 2. Господарство первісного суспільства та його еволюція на стані ранніх цивілізацій	7	1	1		5	9	1			8
Тема 3. Особливості господарського розвитку та економічної думки періоду формування світових цивілізацій с VIII ст.д.н.е. –V ст.н.е.	9	2	2		5	6				6
Тема 4. Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації (V-XV ст.)	11	2	2	2	5	14	1	1	2	10
Разом за змістовим модулем I	34	6	6	2	20	35	2	1	2	30
Змістовий модуль II. Економіка світу, та економічна наука індустріальної доби										
Тема 5. Формування передумов ринкової економіки в країнах Європейської цивілізації (XVI-XVIIст.)	10	2	2	2	4	10	2	2		6
Тема 6. Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (2 п. XVII- 1 п.XIXст.)	6	2	2		2	10	2		2	6
Тема 7. Ринкове господарство країн Європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції (2 п.XIXст.-поч.XXст.)	6	2	2		2	6				6
Тема 5. Формування передумов ринкової економіки в країнах Європейської цивілізації (XVI-XVIIст.)	6	2	2		2	6				6
Тема 6. Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (2 п. XVII- 1 п.XIXст.)	8	2	2		4	6				6
Тема 7. Ринкове господарство країн Європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції (2 п.XIXст.-поч.XXст.)	10	2	2		6	8			2	6
Тема 8. Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрямки економічної думки в Україні (2 п. XIXст.-поч.XXст.)	16	2	2	2	10	22		2		20
Разом за змістовим модулем II	62	14	14	4	30	68	4	4	4	56
Змістовий модуль III. Постіндустріане суспільство та сучасна економічна наука										
Тема 9. Світове господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку (п.п.XXст.)	8	2	2		4	6				6
Тема 10. Розвиток національних економік країн Європейської цивілізації в системі світового господарства під впливом НТР	12	2	2	2	6	9	2	1		6
Тема 11. Світове господарство та основні напрямки економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції	12	2	2	2	6	12			2	10

Тема 12. Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній думці	6	1	1		4	6				6
Тема 13. Формування засад ринкового господарства в Україні	10	2	2		6	8			2	6
Тема 14. Сучасна економічна теорія та її здобутки	6	1	1		4	6				6
Разом за змістовим модулем III	54	10	10	4	30	47	2	1	4	40
Індивідуальні завдання										
КР1. Становлення класичної школи політекономії					2					10
КР2. Сутність “Кейнсіанської революції”					2					10
КР3. Концепції системної трансформації ринкового суспільства. Соціально-індустріальні технократичні концепції					2					10
Усього за семестр	150	30	30	10	80	150	8	6	10	126

5 ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Предмет і метод дисципліни	2	
2	Господарство первісного суспільства та його еволюція на стані ранніх цивілізацій	2	
3	Особливості господарського розвитку та економічної думки періоду формування світових цивілізацій с VIII ст.д.н.е. –V ст.н.е.	2	1
4	Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації (V-XV ст.)	2	2
5	Формування передумов ринкової економіки в країнах Європейської цивілізації (XVI-XVIIст.)	2	
6	Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (2 п. XVII- 1 п.ХІХст.)	2	
7	Ринкове господарство країн Європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції (2 п.ХІХст.-поч.ХХст.)	2	
8	Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрямки економічної думки в Україні (2 п. ХІХст.-поч.ХХст.)	2	
9	Світове господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку (п.п.ХХст.)	2	
10	Розвиток національних економік країн Європейської цивілізації в системі світового господарства під впливом НТР	2	2
11	Світове господарство та основні напрямки економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції	2	
12	Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній думці	2	1
13	Формування засад ринкового господарства в Україні	2	
14	Новітня неокласична концепція. Досвід застосування неокласичних моделей в економіці різних країн	2	
15	Сучасна економічна теорія та її здобутки	2	
	Усього	30	6

6 ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Лабораторні роботи не передбачені навчальним планом.

7 САМОСТІЙНА РОБОТА

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Вивчення теоретичного матеріалу з використанням конспектів і навчальної літератури	20	56
2	Підготовка до семінарських занять	20	20
3	Підготовка до виконання контрольних робіт	20	30
4	Підготовка до модульних завдань (тести)	20	20
	Усього	80	126

8 ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

8.1 Контрольні роботи (КР)

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	КР1. Становлення класичної школи політекономії	2	10
2	КР2. Сутність «Кейнсіанської революції»	2	10
3	КР3. Концепції системної трансформації ринкового суспільства. Соціально-індустріальні технократичні концепції	2	10
	Усього	6	30

9 МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ

Вивчення дисципліни «Історія економіки та економічної думки» здійснюється зі застосуванням різних методів.

Словесні методи навчання містять *лекції*, які розкривають сутність наукових понять, явищ та процесів, які пов'язані загальною темою; *пояснення*, за допомогою яких розкривається сутність закону або процесу з використанням попереднього досвіду студентів; *розповіді* з метою спонукання здобувачів до створення в уяві певного образу; евристичних та репродуктивних *бесід*, які передбачають приведення попередніх знань до усвідомлення нових явищ та понять.

Наочні методи навчання, які передбачають *демонстрацію* (показ процесів у динаміці), *ілюстрацію* (схеми, графіки) та *спостереження*

(сприймання процесів без втручання у ці процеси).

Практичні методи навчання сприяють формуванню вмінь і навичок, логічному завершенню ланки пізнавального процесу стосовно конкретної теми або розділу. Вони містять: семінарські *заняття*, спрямовані на використання набутих знань у розв'язанні практичних завдань; також виконання *письмових вправ* з метою цілеспрямованого повторення здобувачами окремих дій задля формування умінь та навичок за дисципліною.

10 МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА РЕЙТИНГОВА ОЦІНКА ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

10.1 Розподіл балів, які отримують здобувачі (кількісні критерії оцінювання)

Оцінювання знань здобувачів з дисципліни здійснюється на основі результатів поточного контролю, модульного контролю та екзамену, які втілюються у заліковому модульному та підсумковому модульному контролі.

Завданням **поточного контролю** є перевірка розуміння та засвоєння певного матеріалу, що здійснюється під час лекційних, семінарських занять у формах обговорення здобувачами актуальних питань дисципліни, аналізу ситуацій (аудиторна робота), оцінювання результатів їх самостійної роботи та виконання індивідуальних завдань .

Завданням **модульного контролю (МК)** є перевірка засвоєння навчального матеріалу, який міститься у залікових модулях, що реалізуються у відповідних формах навчального процесу. Завдання, що виносяться на модульний контроль, оцінюються в балах. Модульний контроль проводиться письмово у вигляді тестів або контрольної роботи.

Заліковий модульний контроль (ЗМК) – оцінювання знань здобувачів за кожним із залікових модулів, яке здійснюється на основі визначення суми балів за результатами поточного контролю за аудиторну та самостійну роботу та модульної контрольної роботи. За підсумками трьох модулів з дисципліни знання здобувачві оцінюються у діапазон балів від 0 до 100.

Завданням **екзамену** є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо. Завдання, що виносяться на екзамен, оцінюються в діапазоні від 0 до 100 балів.

Підсумковий модульний контроль (ПМК-екзамен) проводиться за розкладом деканату в екзаменаційну сесію; загальна оцінка з навчальної дисципліни визначається:

$$\text{ПМК-екзамен} = 0,6 * O_{\text{сем}} + 0,4 * O_{\text{екз}},$$

де $O_{\text{сем}}$ – сума балів, отриманих студентом за 100-бальною шкалою протягом семестру;

$O_{\text{екз}}$ – сума балів, отриманих студентом за 100-бальною шкалою на екзамені.

Номер змістового Модуля	Вид заняття / контрольний захід	Оцінка $O_{\text{сем}}$
1	Пз № 1	2
	Пз № 2	4
	Пз № 3	4
	Контрольна робота № 1	10
	Контрольна точка 1	20
2	Пз № 4	2
	Пз № 5	4
	Пз № 6	4
	Пз № 7	2
	Пз № 8	2
	Пз № 9	2
	Пз № 10	4
	Контрольна робота № 2	30
Контрольна точка 2	50	
3	Пз № 11	2
	Пз № 12	2
	Пз № 13	2
	Пз № 14	2
	Пз № 15	2
	Контрольна робота № 3	20
	Контрольна точка 3	30
	Усього за семестр	100

10.2 Якісні критерії оцінювання

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки:

1. Наукове обґрунтування загальних основ економічного життя суспільства.
2. Закономірності розвитку суспільного виробництва.
3. Механізм дії економічних законів та механізм використання їх суспільством у процесі господарської діяльності.
4. Основні етапи розвитку світових економічних вчень.
5. Особливості розвитку форм господарювання в їх історичній послідовності.
6. Специфіку економічних процесів, що відбувалися в різні часи в різних країнах.

Необхідний обсяг умінь для одержання позитивної оцінки:

1. Проводити порівняльний аналіз економічних теорій.
2. Аналізувати причини і хід перетворень одних економічних форм на інші.
3. Використовувати усі методи економічного аналізу суспільних процесів.
4. Аналізувати, оцінювати і співставляти погляди різних течій і шкіл.
5. Застосовувати знання економічних теорій в аналізі прикладних проблем.

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру.

Задовільно, E (60-65): виставляється здобувачу, що виявив знання основного навчального матеріалу в мінімальному обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; в основному виконував завдання, передбачені програмою; ознайомився з основною літературою, рекомендованою програмою; припустив помилки у відповіді на запитання при співбесідах, тестуванні та при виконанні завдань тощо, які він може усунути лише під керівництвом та за допомогою викладача.

Задовільно, D (66-74): заслуговує здобувач, який виявив знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання й майбутньої роботи за спеціальністю, впорався з виконанням завдань, передбачених програмою; припустив значну кількість помилок або недоліків у відповіді на запитання при виконанні завдань тощо, принципові які може усунути самостійно.

Добре, С (75-89): заслуговує здобувач, який виявив повні знання навчально-програмного матеріалу при виконанні передбачених програмою завдань, але припустив ряд помітних помилок; засвоїв основну літературу, рекомендовану програмою; показав систематичний характер знань з дисципліни; здатний до їх самостійного використання та поповнення в процесі подальшої навчальної роботи і професійної діяльності.

Відмінно, В (90-95): виставляється здобувачу, який виявив систематичні та глибокі знання навчального матеріалу з даної дисципліни вище середнього рівня. Він продемонстрував вміння вільно виконувати завдання, передбачені програмою; засвоїв літературу, рекомендовану програмою; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та їх значення для подальшої професійної діяльності.

Відмінно, А (96-100): заслуговує здобувач, який виявив всебічні систематичні та глибокі знання навчально-програмного матеріалу, вміння вільно виконувати завдання, що передбачені програмою, засвоїв основну та додаткову літературу, яка рекомендована програмою; проявив видатні творчі здібності в розумінні, в логічному, чіткому, стислому та ясному трактуванні навчально-програмного матеріалу; засвоїв основні поняття дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності.

Критерії оцінювання знань та вмінь здобувача на комбінованому екзамені.

Задовільно, Е (60-65): знання основ теоретичного програмного матеріалу за питаннями екзаменаційного білету. За наявності в екзаменаційному білеті розрахункового завдання: загальний підхід до розв'язання задачі є правильним, але в цілому результати розрахунків є невірними, що обумовлено помилками у проміжних розрахунках, відсутні загальні висновки за кінцевими результатами розв'язання задачі, наявність некоректно представленого табличного та графічного матеріалу, наявність великої кількості синтаксичних, граматичних, семантичних, стилістичних недоліків та помилок.

Задовільно, D (66-74): знання основ навчально-програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання, за питаннями екзаменаційного білету. За наявності в екзаменаційному білеті розрахункового завдання: загальний підхід до розв'язання задачі є правильним, але в цілому результати розрахунків є невірними, обрано неоптимальний метод розв'язання задачі, присутні помилки у проміжних розрахунках, присутні загальні обґрунтовані висновки за кінцевими результатами розв'язання задачі, наявність некоректно

представленого табличного та графічного матеріалу, наявність синтаксичних, граматичних, семантичних, стилістичних недоліків та помилок.

Добре, С (75-80): повне знання програмного теоретичного матеріалу, розкриття питань екзаменаційного білету. За наявності в екзаменаційному білеті розрахункового завдання: в цілому результати розрахунків є вірними, але обрано неоптимальний метод розв'язання задачі, наявність некоректно представлено табличного та графічного матеріалу, наявність синтаксичних, граматичних, семантичних, стилістичних недоліків та помилок, відсутні розшифровки умовних позначень до розрахункових формул, наведені стислі неповні висновки.

Добре, С (81-89): повне знання програмного теоретичного матеріалу, системний характер знань з дисципліни, розкриття питань екзаменаційного білету. За наявності в екзаменаційному білеті розрахункового завдання: задача в цілому вирішена вірно, наведені розрахункові формули з розшифркою всіх умовних позначень, наведені розгорнуті висновки щодо результатів розв'язання, наведені всі проміжні розрахунки, які є вірними, але є наявність некоректно представлено табличного та графічного матеріалу, наявність синтаксичних, граматичних, семантичних, стилістичних недоліків та помилок.

Відмінно, В (90-95): глибокі, систематизовані знання теоретичного програмного матеріалу, повне розкриття та обґрунтування відповідей на питання екзаменаційного білету. За наявності в екзаменаційному білеті розрахункового завдання: задача вирішена вірно, що передбачає вибір оптимального методу розв'язання задачі, наведення всіх розрахункових формул з розшифркою всіх умовних позначень, наведення повних розгорнутих висновків, наведення всіх проміжних розрахунків, які є вірними, але є наявність некоректно представлено табличного та графічного матеріалу, наявність синтаксичних, граматичних, семантичних, стилістичних недоліків та помилок.

Відмінно, А (96-100): всебічні, глибокі, систематизовані знання та логічне трактування теоретичного програмного матеріалу, повне розкриття та обґрунтування відповідей на питання екзаменаційного білету. За наявності в екзаменаційному білеті розрахункового завдання: задача вирішена вірно, що передбачає вибір оптимального методу розв'язання задачі, наведення всіх розрахункових формул з розшифркою всіх умовних позначень, детальне викладення процесу розв'язання задачі, наведення повних розгорнутих висновків за результатами розрахунків та відсутність синтаксичних, граматичних, семантичних, стилістичних помилок, коректно та грамотно представлений табличний та графічний матеріал.

Отримані бали переводяться за національною шкалою та шкалою ЄКТС.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка з дисципліни	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		екзамен, курсовий проєкт (робота), практика	залік
96-100	A	5 (відмінно)	зараховано
90-95	B	5 (відмінно)	
75-89	C	4 (добре)	
66-74	D	3 (задовільно)	
60-65	E	3 (задовільно)	
35-59	FX	2 (незадовільно)	незараховано
1-34	F		

11 МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

11.1 Базова література

1. Якобчук В. П. Історія економіки та економічної думки [Текст]: Навч. посіб. / В. П. Якобчук, Ю. В. Богоявленська, С. В. Тищенко. К.: «Центр учбової літератури», 2015. 476 с..
2. Історія економіки та економічної думки : підруч. / В. В. Козюк, Л. А. Родіонова, О. В. Длугопольський [та ін.] ; за ред. В. В. Козюка, Л. А. Родіонової. Тернопіль : ТНЕУ, 2015. 792 с.
3. Кухар О. В. Історія економіки та економічної думки : підруч. К. : «Центр учбової літератури», 2023. 328с.
4. Скороход І. П. Історія економіки та історія економічної думки : курс лекцій з навч. дисципліни для студ. економ. спец-ей / І. П. Скороход ; ОНУ ім. І.І. Мечникова, ЕПФ. Одеса : Одеський нац. ун-т, 2017. 161 с.
5. Українська економічна думка про чинники та пріоритети економічного розвитку : моногр. / В.В. Небрат, Н.А. Супрун, О.М. Кудласевич [та ін.] ; заред. д-ра екон. наук В.В. Небрат ; НАН Украї-ни, ДУ "Ін-текон. та прогнозув. НАН України". К., 2014. 396 с.
6. Ущатовський Ю. В. У 96 Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / Ю. В. Ущатовський. Житомир : Житомирська політехніка, 2020. 144 с.
7. Лановик Б., Матисякевич З., Матейко Р. Економічна історія України та світу: Підручник / За ред. Б. Д. Лановика. 4-те вид., випр. і допов. К.: Вікар, 2010. 486 с.
8. Лісовицький В. Історія економічних учень. 3-тє вид. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 240 с.
9. Проскурін П. В. Історія економіки та економічних учень. Нариси економічної історії індустріальної цивілізації : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2005. 372 с.
10. Тарасевич В. Історія економічних вчень : підручник. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 352 с.
11. Шевченко О. Історія економіки та економічної думки. Сучасні економічні теорії. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 288 с.

11.2 Допоміжна література

12. Маршалл А. Принципи економічної науки : Реф. підр. / Укладач Фещенко В. М. Київ : АДС «УМК Центр», 2001. 211 с.
13. Самуельсон П. Економіка. Львів: Світ, 1993. 495 с.

14. Тимочко Н. О. Економічна історія України. Київ : КНЕУ, 2005. 204 с.

15. Туган-Барановський М. І. Політична економія. Курс популярний. / Відп. ред. Т. І. Дерев'янкін. Київ : Наукова думка, 1994. 263 с.

11.3 Методичні вказівки до різних видів занять

16. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» для студентів спеціальності С 1 Економіка та міжнародні економічні відносини за освітньо-професійною програмою «Економічна аналітика» [Електронний документ] / Упоряд. О.В.Пересада. Харків: ХНУРЕ, 2025. 22 с.

17. Методичні вказівки до проведення семінарських занять з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» для студентів спеціальності С 1 Економіка та міжнародні економічні відносини за освітньо-професійною програмою «Економічна аналітика» [Електронний документ] / Упоряд. О.В.Пересада. Харків, ХНУРЕ, 2025. 12 с.

18. Методичні вказівки до виконання контрольної роботи з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» для студентів спеціальності С 1 Економіка та міжнародні економічні відносини за освітньо-професійною програмою «Економічна аналітика» [Електронний документ] / Упоряд. О.В.Пересада. Харків, ХНУРЕ, 2025. 12 с.

19. Комплекс навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни підготовки бакалавра «Історія економіки та економічної думки» [Електронний ресурс]: галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальність 051 Економіка, освітньо-професійна програма Економічна кібернетика, факультет Інформаційно-аналітичних технологій та менеджменту / ХНУРЕ; розроб. О.В.Пересада. Харків, 2022. 114 с.

12 ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті радіоелектроніки. URL: https://nure.ua/wp-content/uploads/2025/47_05.02.2025.pdf

2. Положення про академічну доброчесність у Харківському національному університеті радіоелектроніки. URL: https://nure.ua/wp-content/uploads/2025/polozhennia_z_akademichnoi_dobrochesnosti.pdf

3. Положення про протидію академічному плагіату у Харківському національному університеті радіоелектроніки. URL: https://nure.ua/wp-content/uploads/Main_Docs_NURE/386_31.12.2024.pdf

4. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

5. Наукова бібліотека Харківського національного університету радіоелектроніки. URL: <https://lib.nure.ua/>

6. Репозиторій Харківського національного університету радіоелектроніки. Наукові праці викладачів кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою URL: <https://openarchive.nure.ua/collections/472fb56c-904a-40f6-bd26-dbaa1136461f>

7. Сайт кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою Харківського національного університету радіоелектроніки. Робочі програми та силабуси навчальних дисциплін. URL: <https://eces.nure.ua/studentam>

